

CONSTRUCCIÓ COL·LABORATIVA DE CONEIXEMENT

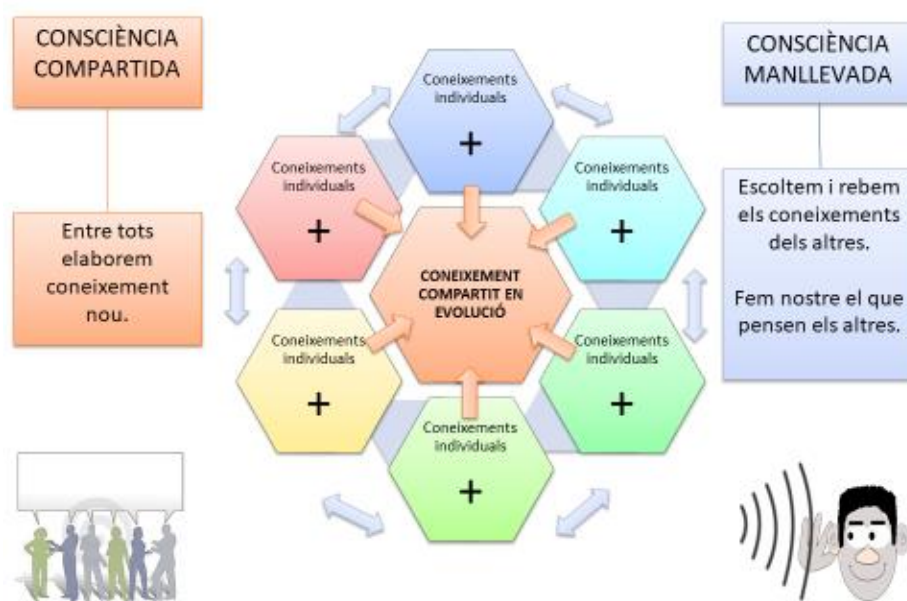
SABER-NE
MÉS

Aprendre és un procés social, perquè requereix la interacció: en la col·laboració entre aprenents, es verbalitzen, expliciten i contrasten punts de vista; en definitiva, es reelabora el coneixement de manera compartida.

També és la fórmula idònia per a la regulació mútua dels errors. En paraules de Mercer, “el llenguatge és una eina per pensar conjuntament”.¹ Wray i Lewis (1997) diuen que en la conversa s'estableixen dos nivells de consciència entorn del tema sobre el qual es dialoga:

- Consciència compartida. Un grup que treballa conjuntament construeix coneixement a un nivell més elevat del que ho faria cadascun dels seus membres reflexionant-hi per separat.
- Consciència manllevada. L'individu assumeix com a pròpies les idees expressades per altres membres del grup, un cop les ha entès i interioritzat.

Font de la imatge: Impuls de la Lectura. Llegir per aprendre.

¹ Mercer i Dawes, 2008. Citats a: Llinares, A.; Morton, T.; Whittaker, R. (2012). *The roles of Language in CLIL*. Cambridge University Press.

Així evoluciona el coneixement previ que teníem i aconseguim crear-ne de nou, construint significats cada cop més adequats i complexos sobre els continguts curriculars que es treballen. Per això construir coneixement en interacció permet avançar en l'aprenentatge dins la zona de desenvolupament proper; en aquest sentit, és una ajuda o bastida de suport activa entre iguals. L'alumne, per tant, aprèn dos cops: un en el nivell social i l'altre en el nivell individual.

Avantatges de la conversa entre iguals per a la construcció de coneixement

En el treball entre iguals sense la presència del docent, les possibilitats de participació individual augmenten, perquè els alumnes tenen més llibertat per expressar les seves idees i, encara que estiguin poc elaborades, el grup coopera per precisar el que es vol dir i s'arrisca més que si hi hagués el docent davant. S'estableixen, per tant, relacions de simetria, cooperació i complementarietat entre els integrants del grup.

En la discussió de grup, s'exploren nous coneixements i es verbalitzen les idees, que es contrasten amb les dels altres per escollir les que estan ben fonamentades i rebutjar les que no ho estan, de manera que escoltar és tan important com parlar.

La discussió és també una forma de fer més competents els aprenents per construir nous coneixements, per participar en la vida de la comunitat i per detectar les relacions entre llenguatge i coneixement. La conversa en petit grup permet, a més, incorporar les experiències vitals, les perspectives culturals, els valors i les llengües dels alumnes i, per tant, és una eina extraordinària d'inclusió i d'enriquiment intercultural.

El treball col·laboratiu també permet, quant a la comunicació:

- **Negociar els significats**, importantíssim per aproximar-nos als sabers.
- Obtenir un **bon model de llengua**, dels companys i del professor per desenvolupar el llenguatge conversacional i, el més important a l'escola, l'acadèmic.
- **Fer ús de la llengua que s'està aprenent** i, per tant, millorar les habilitats comunicatives.
- **Rebre ajuda**, en concret, en l'ús de la llengua de comunicació.

Què cal fer a l'aula per fomentar la construcció col·laborativa de coneixement

D'entrada, cal garantir en l'alumnat una actitud propícia a la conversa. Amb aquesta finalitat, el que pot fer el docent és:

- Presentar la idea de coneixement i de ciència com **quelcom en elaboració**, on tothom pot aportar i defensar el seu punt de vista.
- **Valorar el paper dels alumnes** en l'elaboració de coneixements científics com a elaboradors rigorosos, capaços de conceptualitzar, elaborar textos orals de gèneres adients a la situació comunicativa, etc.
- Convèncer l'alumne que les seves elaboracions poden contribuir a enriquir la comprensió compartida i **fer avançar les elaboracions de grup**. Fer-li veure que el fet de mostrar el grau d'elaboració personal, amb dubtes i problemes no resolts, pot permetre que els companys participin oferint informacions complementàries, dades de contrast, versions diferents, possibles solucions, enfocaments alternatius, etc.
- Seleccionar els continguts de manera que es tingui en compte la lògica de l'aprenent, introduint **qüestions rellevants o contextualitzades** que els permetin donar sentit al que estan estudiant i atansar-se progressivament a enfocaments més disciplinaris.
- Facilitar **moments per a la conversa informal** enmig d'una explicació o d'una tasca.

Caldrà també planificar formes de participació que afavoreixin l'ús de les formes de discurs que l'alumnat ha de dominar. Això implica, per exemple, optar per formes variades d'organització de l'aula que possibilitin la participació. L'aprenentatge cooperatiu és una estratègia essencial per incorporar aquests intercanvis entre iguals i per desenvolupar habilitats lingüístiques a través de converses significatives, centrades tant en el procés (posar-se d'acord, resoldre divergències, treballar de manera eficaç...) com en el producte i en la reflexió teòrica (plantejament de dubtes i hipòtesis de treball, aclariments als companys de determinats conceptes o processos...).

En el registre oral propi de les activitats acadèmiques, les produccions i les interaccions orals també es poden planificar. Si volem fer que els alumnes avancin en el llenguatge acadèmic i millorin les seves

competències en llengua oral, podem, a més d'explicitar clarament quins són els objectius i els continguts de la tasca:

- Anticipar el repertori lingüístic (vocabulari curricular i estructures lingüístiques) que pot fer falta durant la interacció.
- Assegurar prèviament que els alumnes tinguin prou coneixements previs sobre el tema, que els permetin fer connexions amb la informació nova.
- Vetllar perquè els alumnes tinguin prou informació sobre el tema que s'ha de treballar. El docent ha de proporcionar-la, presentar-la de manera entenedora i donar criteris a l'alumnat per seleccionar-la i valorar-la.
- Facilitar exponents lingüístics que contribueixin a aprendre i posar en pràctica les habilitats de conversa (elaborar i aclarir, donar suport a les idees amb exemples, construir sobre i/o desafiar les idees d'un participant, parafrasejar, sintetitzar punts de conversa...) per tal de facilitar la integració del repertori lingüístic propi de la disciplina acadèmica.

Durant el procés de treball, és recomanable apropar-se als grups de conversa i introduir algun element qualitatiu. I, al final del procés, reprendre el diàleg docent-alumne o docent-grups per aclarir dubtes, reconduir i ampliar.

BIBLIOGRAFIA CONSULTADA:

Us convidem a consultar aquests títols per ampliar la informació:

- CASAS, M. (coord.) (2005). *Ensenyar a parlar i a escriure ciències socials*. Barcelona: Rosa Sensat.
- JORBA, J. (coord.) (1998). *Parlar i escriure per aprendre. Ús de la llengua en situació d'ensenyament-aprenentatge des de les àrees curriculars*. Bellaterra: ICE de la UAB.
- PALOU, J.; BOSCH, C. (coords.) (2005). *La llengua oral a l'escola. 10 experiències didàctiques*. Barcelona: Graó.
- SÁNCHEZ-CANO, M. (coord.) (2009). *La conversa en petits grups a l'aula*. Barcelona: Graó.

- WRAY, D.; LEWIS, M. (1997). *Aprender a leer y escribir textos de información*. Madrid: Morata.
- ZWIERS, J.; CRAWFORD, M. (2011). *Academic conversations: classroom talk that fosters critical thinking and content understandings*. Portland, Me., Stenhouse Publishers.